

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سازمان غذا و دارو

معاونت غذا و دارو

تداخل و مسمومیت ناشی از مصرف توام گیاهان دارویی با داروهای پر مصرف

معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی زابل
اداره نظارت و ارزیابی فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل

۱۴۰۲

تاریخچه استفاده انسان از گیاهان دارویی

گیاهان دارویی از ارزش و اهمیت خاصی در تأمین بهداشت و سلامت جوامع هم به لحاظ درمان و هم پیشگیری از بیماری ها برخوردار بوده و هستند.

این بخش از منابع طبیعی قدمتی همپای بشر داشته و یکی از مهم ترین منابع تأمین غذایی و دارویی بشر در طول نسل ها بوده اند.

سابقه درمان بیماری ها با گیاهان دارویی به قدمت تاریخ زیست انسان بر روی کره زمین است. انسان به حکم تجربه، علم و اندیشه بنا به مقتضیات خود در طول عمر حیات در کره زمین به کمک گیاهان دارویی خود را مداوا کرده و می کند.

گرایش عمومی جامعه به استفاده از داروها و درمان‌های گیاهی و به طور کلی فرآورده‌های طبیعی به ویژه در طی سال‌های اخیر روبه افزایش بوده و بسیاری از کشورها کم یا زیاد از یک چنین منبعی برخوردارند که نوع، تعداد و تنوع گونه‌های گیاهی بر اساس شرایط و موقعیت جغرافیایی هر منطقه متفاوت است.

متأسفانه سودآوری‌های کلان اقتصادی و توجه روزافزون به تجارت جهانی گیاهان دارویی، مشکلات و مسائل ناگواری را برای این منابع به وجود آورده و نسل گونه‌های گیاهی را با خطر انقراض مواجه ساخته است. چرا که بخش عظیمی از تجارت، مربوط به گونه‌های گیاهی دارویی است که از طبیعت جمع آوری شده و بعضاً با شیوه‌های نادرست، نه تنها به انقراض نسل گونه‌ها می‌انجامد بلکه تنوع زیستی منطقه و جهان را نیز با خطر نابودی مواجه می‌سازد.

خواص عرق اسٹو خودوں

• در متون آروماتراپی مدرن (رايحة درمانی) از اسطوخودوس به عنوان یک اسانس ضدباکتری و نوعی آنٹی بیوتیک طبیعی یاد می شود . از برگ ها و ساقه اسطوخودوس ، برای تهیه عصاره ای برای درمان بیماری های دستگاه گوارش و روماتیسم استفاده می شود . این اسانس برای اهداف آرایشی و بهداشتی نیز مورد استفاده قرار میگیرد . با وجود خواص دارویی و درمانی بی نظیر این گیاه دارویی ، اسطوخودوس می تواند با برخی از داروهایی که در حال مصرف کردن هستید تداخل ایجاد کرده و باعث بروز عوارض جانبی ناخواسته و گاهی خطرناک شود.

تداخل دارویی اسٹرطو خودوں

- مصرف دارویی و بیش از حد اسطوخودوس در دوره مصرف لوزارتان می تواند باعث کاهش بیش از حد فشار خون و ایجاد برخی از عوارض جانبی ناخواسته شود.
- مصرف درمانی و بیش از حد اسطوخودوس در دوره درمان با کابتوبرل می تواند باعث کاهش بیش از حد فشار خون شده و برخی عوارض جانبی ناخواسته ایجاد کند.

- آملودیپین برای درمان درد قفسه سینه (آنژین صدری) و سایر بیماری های ناشی از عروق کرونر استفاده می شود. اسطوخودوس با این دارو تداخل دارد.
- لورازپام اعتیاد آور است و نباید بدون تجویز پزشک ، مصرف شود . به دلیل اینکه اسطوخودوس خواب آور است و لورازپام نیز خاصیت خواب آوری دارد ، مصرف همزمان اسطوخودوس و لورازپام می تواند باعث خواب آلودگی بسیار شدید و گاهی خطرناک شود.

- از دیازپام برای درمان اختلالات اضطراب و تسکین علائم ناشی از ترک الکل و اعتیاد استفاده می شود . همچنین از این دارو در برخی موارد همراه با داروهای دیگر ، برای درمان تشنج استفاده می شود . از آنجایی که دیازپام خواب آور است مصرف همزمان آن با اسطوخودوس می تواند باعث ایجاد خواب آلودگی شدید و گاهی خطرناک شود.

- به طور کلی مصرف روزمره و کم اسطوخودوس و نوشیدنی ها و دم کرده آن نمی تواند مشکل خاصی ایجاد کند ولی اگر از اسطوخودوس به عنوان داروی گیاهی ، به مقدار زیاد و به مدت طولانی استفاده می کنید، در صورتی که داروهای خواب آور، آرامبخش، ضد افسردگی، آنتی هیستامین، کاهش فشار خون، شل کننده های عضلانی، داروهای مخدر صنعتی (مانند ترامادول)، مصرف می کنید، با پزشک خود مشورت کنید.

خواص و فواید زعفران

- زعفران در کشورهای اروپایی با نام ادویه طلایی نیز معروف است و به عنوان یک طعم دهنده عالی که رنگ زیبایی نیز به غذاها می دهد، مورد استفاده قرار می گیرد.
- در سال های اخیر تحقیقات بسیاری بر روی خواص زعفران انجام شده است و از این گیاه برای اهداف دارویی به عنوان یک آنتی اکسیدان بسیار قوی و برای تقویت سیستم ایمنی بدن استفاده می شود.

ارزش غذایی زعفران

کربوهیدرات	1.37 گرم
چربی	0.12 گرم
پروتئین	0.24 گرم
ویتامین C	1.7 میلی گرم
ویتامین B9	002 ug
ویتامین B6	0.02 میلی گرم
ویتامین B3	0.03 میلی گرم
ویتامین B2	0.01 میلی گرم
آهن	0.23 میلی گرم
منگنز	0.6 میلی گرم

خواص زعفران

- یک آنتی اکسیدان قوی است
- سیستم ایمنی بدن را تقویت می کند
- انرژی بدن را افزایش می دهد
- زعفران علائم پیش از قاعده‌گی را کاهش می دهد
- به سلامت قلب کمک می کند
- زعفران باعث بهبود عملکرد جنسی می شود
- می تواند برای درمان اختلالات خلقی مفید باشد
- می تواند برای پیشگیری و درمان سرطان مفید باشد و ...

تداخل دارویی

- زعفران در صورت مصرف دارویی و زیاد می تواند با برخی از داروهایی که در حال مصرف کردن هستید تداخل ایجاد کرده و باعث بروز عوارض جانبی شود. برای مثال:
  - داروهای دیابت و کاهش قند خون مانند : متفورمین و...
  - داروهای کاهش فشار خون مانند : کابتوبیریل و....
  - داروهای کاهش چربی خون مانند آتورواستاتین
  - داروهای خواب آور مانند سیتالوبرام
- مصرف دارویی زعفران در دوره درمان با داروهای شیمیایی ضد افسردگی می تواند احتمال سندرم سروتونین را افزایش دهد.
- سندرم سروتونین یک واکنش دارویی است که در اثر افزایش سطح سروتونین در بدن بروز می کند. این واکنش می تواند بسیار شدید و تهدید کننده‌ی حیات باشد.

خواص چای ترش

- یکی از اصلی ترین علت بسیاری از بیماری های ما ، وجود التهاب زیاد در سراسر بدن است . این التهاب معمولاً با افزایش استرس اکسیداتیو نیز همراه است که یکی از عوارض فعالیت رادیکال های آزاد است.
- مطالعات بسیاری ثابت کرده است که تغذیه و رژیم غذایی هر فردی می تواند به صورت مستقیم و سریع ، التهاب بدن را تحت تاثیر قرار دهد.
- چای ترش دارای آنتی اکسیدان هایی است که به سرعت می تواند از سلول های بدن در مقابل رادیکال های آزاد محافظت کرده و با کاهش التهاب و استرس اکسیداتیو عمومی بدن ، از بسیاری از بیماری ها جلوگیری کند.
- چای ترش حاوی مقادیر بسیار بالایی از **کوئرستین** است.

- برخی از فواید کوئرستین عبارتند از:

- برای مشکلات قلبی و عروقی مفید است
- کلسترول بد خون را کاهش می دهد
- به کنترل دیابت کمک می کند
- از آب مروارید جلوگیری می کند
- از اسکیزوفرنی جلوگیری می کند
- علائم آسم را کاهش می دهد
- به درمان عفونت های ویروسی کمک می کند
- خستگی و بیحوصلگی را رفع می کند
- برای درمان عفونت های مزمن پروستات مفید است
- زخم های گوارشی را بهبود می بخشد

مواد منع مصرف چای ترش

- چای ترش معمولا در صورتی که به مقدار کم و گاهی مصرف شود و بیماری خاصی نداشته باشید ضرری ندارد. ولی در مواردی پزشکان توصیه می کنند که بیشتر احتیاط کنید. برای مثال:
- در صورتی که هرگونه بیماری خودایمنی دارید نباید چای ترش بنوشید .
بیماری های مانند : ویتیلیگو ، **لوبوس** و ... چراکه چای ترش با تحریک سیستم ایمنی بدن می تواند این بیماری ها را بدتر کند
- در صورتی که پیوند اعضا انجام داده اید نباید چای ترش بنوشید . مصرف زیاد این چای می تواند باعث مشکلاتی برای عضو پیوند شده شود.

- مصرف طولانی مدت چای ترش می تواند مردان را دچار مشکلات جنسی و مشکلات باروری کند. این نوشیدنی گیاهی می تواند اسپرم را غلیظ کند.
- در صورتی که هرگونه بیماری کبدی و کلیوی دارید ، قبل از مصرف دارویی این چای ، باید با پزشک مشورت کنید.
- در صورتی که دچار سرطان هستید ، قبل از مصرف این چای با پزشک خود مشورت کنید.
- نکته مهم : چای ترش را نباید بیش از یکبار در روز و بیش از ۱۴ روز متوالی مصرف کنید. هر ۱۴ روز یکبار به مدت یک هفته استراحت کنید.

تداخل دارویی چای ترش

- با داروهای کاهش قند خون مانند متفورمین تداخل دارد
- داروهای کاهش فشار خون مانند : کابتوبریل و ..
- داروهای کاهش اسید معده مانند رانیتیدین و سامتیدین
- با برخی از داروهای خواب آور تداخل دارد
- با داروهای آنتی هیستامین تداخل دارد

خواص دارویی و درمانی دمنوش بابونه

- بابونه یکی از گیاهان دارویی پر خاصیت است که به صورت دمنوش نیز می‌توان از آن استفاده کرد. دمنوش بابونه را بنا بر سلیقه و علاقه خود می‌توانید با عسل یا سایر اسانس‌های گیاهی نیز مخلوط کنید. برای تهییه دمنوش بابونه کافی است مقداری بابونه را مانند چای به مدت ۱۰ دقیقه دم کنید. عنصر اصلی موجود در چای بابونه بیسابولول نام دارد که دارای خواص آنتی اکسیدانی، ضد عفونی کنندگی و ضد میکروبی است.

- بابونه شامل مواد ضدانعقادی به نام کومارین است و هنگامی که داروهای ضد انعقادی همراه با بابونه مصرف شوند، موجب افزایش خونریزی می‌شوند.
- مثل **وارفارین**

- (Tricyclic Antidepressants - همانند داروهای ضدافسردگی ۳ حلقه‌ای) Clozapine مصرف هم زمان آن با بابونه ریسک مسمومیت را افزایش می‌دهد.
- Propranolol - برای درمان تپش قلب و فشار خون بالا استفاده می‌شود و همانند داروهای ضدافسردگی ۳ حلقه‌ای مصرف هم زمان آن با بابونه ریسک مسمومیت را افزایش می‌دهد.

• Theophyline - گشادکننده برونش ها است و برای بیمارانی که دارای مشکل تنفس می باشند، تجویز می شود و همانند داروهای ضدافسردگی ۳ حلقه ای و Clozapine مصرف هم زمان آن با بابونه ریسک مسمومیت را افزایش می دهد.

تداخل زنجبیل با داروهای شیمیایی

- در حال حاضر از زنجبيل برای پیشگیری و درمان بسیاری از مشکلات مربوط به سلامت استفاده می شود. مشکلات و بیماری هایی مانند: بیماری حرکت و ماشین گرفتگی، بیماری صبحگاهی و تهوع و استفراغ مربوط بارداری، ناراحتی های معده، نفخ، اسهال و ...

تداخل دارویی زنجبیل با داروهای شیمیایی

- **تداخل زنجبیل با نیفديپين**
- نیفديپين برای درمان پرفشاری خون، آنژین صدری، نارسایی احتقانی قلب، پدیده رینود و جلوگیری از سردردهای میگرنی استفاده میشود. زنجبیل با نیفديپين تداخل دارد و می تواند باعث افزایش عوارض جانبی شده و احتمال خونریزی داخلی و سکته مغزی را افزایش دهد. سیاهی رفتن چشم ، تغییر در دوره های قاعده‌گی ، افزایش خونریزی پریود ، کبود شدن پوست با کوچکترین فشار ، افزایش احتمال خونریزی از لثه نیز می تواند از عوارض تداخل زنجبیل با نیفديپين باشد

• تداخل زنجیل با آسپرین

- آسپرین نوعی داروی ضد التهاب غیر استروئیدی است و معمولاً به عنوان ضد درد و تب بر مصرف می شود. زنجیل با آسپرین تداخل دارد و می تواند احتمال خونریزی داخلي، زخم معده و سکته مغزی را افزایش دهد. از سایر عوارض جانبی احتمالي اين تداخل می توان به اين موارد اشاره کرد : اسهال خونی، ادرار خونی، بي نظمي ضربان قلب، خونریزی از لثه، افزایش خونریزی پريود، دلشوره و نگرانی و ...

• تداخل زنجیل با پلاویکس

• پلاویکس نوعی داروی رقیق کننده خون است که برای جلوگیری از حمله قلبی و سکته مغزی در کسانی که سابقه بیماری قلبی دارند استفاده می شود. مصرف دارویی زنجیل می تواند با پلاویکس تداخل ایجاد کرده و باعث افزایش عوارض جانبی و افزایش احتمال سکته مغزی می شود. برای از عوارض احتمالی این تداخل عبارتند از : افزایش خونریزی پریود، اسهال خونی، آریتمی قلبی، خونریزی از لثه، کبود شدن پوست و ..

• تداخل زنجیل با دیکلوفناک

- دیکلوفناک نوعی داروی ضد التهابی غیر استروئیدی (NSAID) است که باعث کاهش درد و التهاب در بدن می شود. مصرف زنجیل در دوره مصرف دیکلوفناک می تواند تداخل ایجاد کرده و باعث بروز عوارض جانبی مانند : شکم درد ، سوزش سر دل ، افزایش احتمال زخم معده و زخم روده ، خونریزی از لته ، کبود شدن پوست با کوچکترین ضربه ، افزایش احتمال سکته مغزی و ... شود.

nonsteroidal anti-inflammatory drugs •

• تداخل دارویی زنجیل با ناپروکسن

- ناپروکسن نوعی داروی ضدالتهاب غیراستروئیدی است که با کاهش هورمون هایی که موجب التهاب می شوند ، درد و التهاب را کاهش می دهد .
ناپروکسن برای کاهش التهاب و تسکین درد ناشی از آرتربیت روماتوئید، نقرس، اسپوندیلیت آنکیلوزان، بورسیت و درد پیش از قاعدگی و پریود مورد استفاده قرار می گیرد . برخی از عوارض احتمالی تداخل بین زنجیل و ناپروکسن عبارتند از : افزایش ضربان قلب، آریتمی قلبی، افزایش فشار خون ، افزایش احتمال سکته مغزی، افزایش خونریزی پریود، خونریزی از لثه، درد معده، زخم معده، مدفع خونی، تغییر رنگ ادرار ، خستگی و ...

• تداخل زنجیل با داروهای دیابت

• زنجیل می تواند باعث کاهش قند خون شود به همین دلیل می تواند با داروهایی مانند متفورمن که برای کنترل قند خون مصرف می شود ، تداخل ایجاد کند. در این مورد با پزشک خود مشورت کنید. ممکن است نیاز باشد تا پزشک دوز داروی شما را تغییر دهد و یا داروی دیگری برای شما در نظر بگیرد. سایر داروهای دیابت که با زنجیل تداخل دارند عبارتنداز : گلیمپیرید، انسولین ، پیوگلیتازون و ...

• تداخل زنجیل با مترونیدازول

• “مترونیدازول Metronidazole ”نوعی داروی آنتی سوتیک است که به عنوان روش درمانی برای عفونت های باکتریایی واژن، معده، کبد، پوست، مفاصل، مغز و دستگاه تنفسی و ... مورد استفاده قرار می گیرد . زنجیل می تواند با مترونیدازول تداخل ایجاد کرده و میزان جذب و اثرات مترونیدازول را افزایش دهد. ممکن است پزشک دوز دارو را کاهش دهد و یا داروی دیگری برایتان تجویز کند. برخی از عوارض جانبی احتمالی تداخل زنجیل با مترونیدازول عبارتند از : زخم شدن دهان و لب و لثه، افزایش خونریزی پریود، تغییرات دوران قاعدگی، کاهش اشتها، درد معده، اسهال، تغییر رنگ ادرار و...

• تداخل زنجیل با وارفارین

- وارفارین نوعی داروی ضدانعقاد خون و رقیق کننده خون است. این دارو از تشکیل لخته های خونی جلوگیری میکند و خطر حمله قلبی و سکته مغزی را کاهش می دهد. در صورتی که خونریزی داخلی دارید و یا عمل جراحی در پیش دارید نباید از **وارفارین** استفاده کنید. عوارض جانبی احتمالی مصرف زنجیل در دوره مصرف وارفارین عبارتند از : خونریزی داخلی، افزایش احتمال سکته مغزی و حمله قلبی، افزایش خونریزی پریود، تغییر دوره قاعدگی و ...

- این لیست تنها بخشی از تداخل دارویی زنجبیل با داروهای شیمیایی است و همیشه توصیه می شود اگر از زنجبیل برای درمان گیاهی و به صورت زیاد و طولانی مدت استفاده می کنید ، در صورتی که از داروهای خاصی استفاده می کنید به پزشک خود در مورد مصرف زنجبیل اطلاع دهید و یا در زمان تجویز هر داروی جدیدی، این نکته را به دکتر خود یاداوری کنید.

خواص دارویی و درمانی گیاه "آویشن"

- به طور کلی آویشن برای تقویت سیستم ایمنی بدن ، بهبود سلامت سیستم تنفس ، بهبود عملکرد سیستم گوارشی و حمایت از سیستم عصبی بدن گزینه بسیار موثری است.
- درمان طبیعی برونشیت است
- از این گیاه دارویی از قرن ها پیش به عنوان درمان طبیعی سرفه و برونشیت استفاده می شده است . در یک مطالعه که در آلمان انجام شده است مشخص شد که مصرف آویشن می تواند تا ۵۰ درصد از میزان سرفه ناشی از برونشیت کم کند . همچنین مصرف این داروی گیاهی، عوارض جانبی داروهای شیمیایی را ندارد.

• آویشن گیاهی متعلق به خانواده نعناع (Lamiaceae) است . این گیاه در حال حاضر در سراسر نقاط جهان کشت می شود و معمولاً از برگ های خشک شده و پودر شده آن در آشپزی استفاده می شود . زنبورها نیز به گل های آویشن علاقه خاصی دارند و عسل آویشن بسیار معروف و پر خاصیت است . معروف ترین آویشن جهان ” آویشن فرانسوی ” است . ماده اصلی موجود در این گیاه دارویی کارواکرول است که نوعی ماده ضد باکتری، ضد میکروب و آنتی بیوتیک طبیعی است .

- در زنان باردار بهتر است آویشن به صورت مصرف متعادل غذایی مورد استفاده قرار گیرد و از مصرف بیش از حد آویشن در دوران بارداری خودداری کنید.
- در زنانی که مشکلات هورمونی دارند بهتر است آویشن با احتیاط مصرف شود.
- مصرف آویشن ممکن است احتمال لخته شدن خون را افزایش دهد. در صورتی که بیماری قلبی و یا سابقه حمله قلبی و سکته مغزی دارید قبل از مصرف آویشن با پزشک خود مشورت کنید.
- آویشن با داروهای رقیق کننده خون تداخل دارد. داروهایی مانند : وارفارین ، آسپرین ، بلاویکس

خواص روغن سیاه دانه

- روغن سیاه دانه خواص و فواید بسیار زیادی دارد که در این مطلب به بخشی از رایج ترین و مهم ترین آنها اشاره شده است.
- با توجه به خاصیت آنتی اکسیدانی و توانایی فیتوشیمیایی روغن سیاه دانه، از این روغن دارویی می‌توان برای کمک به درمان سرطان استفاده کرد.
- روغن سیاه دانه می‌تواند عملکرد کبد را بهبود بخشدیده و از آسیب‌های ناشی از برخی از بیماری‌ها و مصرف داروها و الكل بر روی کبد جلوگیری کند.
- محققان هندی در یک مقاله ادعا کرده اند که روغن سیاه دانه سبب بهبود عملکرد پانکراس شده و غلظت سرمی انسولین و گلوکز را کاهش می‌دهد. در واقع به نظر می‌رسد روغن سیاه دانه اثراتی کاملاً شبیه به داروی متفورمین دارد و می‌تواند باعث کاهش قند خون شود.

خواص روغن نعناع

- روغن نعناع به دلیل اینکه معمولاً به صورت خوراکی استفاده نمی شود، تداخل دارویی چندانی ایجاد نمی کند. در هر صورت بهتر است بدانید که نعناع با بسیاری از داروها تداخل ایجاد می کند برای مثال:
- سیکلوسبورین ، آمی تریپتیلین ، هالوپریدول ، مکمل های حاوی زعفران ، بروبرانولول ، نبیوولول ، قرص ایزوپتین ، امپرازول ، وارفارین ، پلاویکس ، آسپرین ، پنتوپرازول ، دیازپام ، لورازپام ، اگرزاپام ، ایبوپروفن
- **توجه:** نعناع جذب آهن را در بدن مختل می کند و نباید همراه با مکمل های حاوی اهن مصرف شود.
- **نکته:** نعناع با زعفران تداخل دارد.
- **نکته:** عرق نعناع با داروهای ذکر شده ، تداخل شدید دارد.

• توجه : دو هفته قبل از هرگونه عمل جراحی و یا دندانپزشکی باید مصرف روغن سیاه دانه را قطع کنید. علاوه بر این در صورتی که از داروهای رقیق کننده خون مانند **وارفارین** ، **بلاوکس** ، **آسبین** و ... استفاده می کنید ، قبل از مصرف دارویی روغن سیاه دانه با پزشک خود مشورت کنید.

خواص گلاب

- گلاب می تواند قدرت ذهن را افزایش داده و خاصیت ضد افسردگی دارد. از گلاب می توان برای درمان افسردگی حاد در کنار داروهای شیمیایی استفاده کرد. برای این منظور می توانید گلاب را با آب مخلوط کرده و بنوشید. همچنین می توانید گلاب را در هوای اتاق اسپری کنید.
- این عرق گیاهی سرشار از ویتامین های A و E است و می تواند به روشن شدن پوست و جلوگیری از پیری زودرس کمک کند. در بسیاری از محصولات بهداشتی که برای سلامت پوست تولید می شود، از اسانس گل رز استفاده می کنند.

- گلاب در مصرف کم و معمولی، تداخل دارویی خاصی ایجاد نمی کند ولی اگر به صورت دارویی و به میزان زیاد مصرف شود ممکن است باعث بروز تداخل دارویی شود. در این مورد حتما باید با پزشک و یا متخصص طب سنتی مشورت کنید. برخی از تداخلات گلاب عبارتنداز:
- با داروهای رقیق کننده خون مانند وارفارین ، آسپرین و بلاویکس
- با داروهای کاهش فشار خون مانند کابتوبریل و آتنولول
- با داروهای بیشگیری از بارداری هورمونی و ...

نتیجه گیری

- یک باور غیر علمی که در اذهان عمومی رایج است این که گیاهان دارویی و داروهای گیاهی خیلی کم خطرتر از داروهای شیمیایی هستند، در حالی که یک داروی گیاهی با دوز درمانی مناسب می تواند مؤثر باشد و مصرف خودسرانه یا بیش از اندازه آن می تواند باعث مسمومیت فرد شود.
- عارضه دسته ای از گیاهان انکار ناپذیر است، برخی از گیاهان ممکن است در شخص حساسیت به نور ایجاد کند یا موجب خونریزی شود، موجب بروز عوارض ثانویه جنسی شده و یا آنزیم های کبدی را مختل نماید که این عارضه ها برای برخی از گیاهان دارویی که مورد تایید اند، شناخته شده است.
- گیاهان دارویی برای خانم های باردار و شیرده ، بیمارانی که دچار بیماری های بدخیم اند و سرعت تشخیص و درمان در آنها مهم است، و برای بیمارانی که دچار نارسایی کلیه و نارسایی کبدی اند می تواند منع مصرف داشته باشد.

با سپاس از توجه